

сфері телебачення, преси, радіо та у мережі Інтернет. Правосоціалізаційна функція забезпечує процес включення особи журналіста в систему правовідносин суспільства на основі засвоєння всієї правової культури суспільства, заміну правомірної поведінки за примусом на правомірну поведінку за особистісними переконаннями. Регулятивна – є засобом урегулювання правових відносин, заснованих на принципах верховенства права та гуманізму, забезпечує відповідність поведінки працівників засобів масової інформації правовим приписам під час здійснення професійної діяльності.

Отже, функції правової культури працівників мас-медіа визначають принципи правової поведінки журналістів у професійній діяльності, що спрямовані на утвердження соціально-правових цінностей, розвиток демократії, зміцнення законності і правопорядку в суспільстві. Правова культура має забезпечити гармонійний та прогресивний розвиток людства та окремих осіб, збереження духовних цінностей у галузі права та їх засвоєння майбутніми поколіннями, запобігання проявам правовому нігілізму. Журналісти повинні постійно підвищувати рівень як особистої правової культури, так і здійснювати ефективну роботу з формування правової культури суспільства.

Арнаутова Л. П.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри теорії держави і права*

ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК ПРЕДМЕТ ЮРИДИЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ

Біографічні описи як форма представлення історичного матеріалу виникли в давнину. Порівняльні життєписи 50-ти видатних греків і римлян, створені давньогрецьким істориком і письменником Плутархом, досі вражають глибиною проникнення у світ людини і епохи, в якій вона жила.

На сучасному етапі біографістика розглядається як окрема галузь науки, що має своїм об'єктом видатну особу в її багатоманітних зв'язках із суспільством та в єдності її індивідуального і суспільного.

У юридичній науці постійна увага біографічним аспектам приділяється при вивченні історії вчень про державу і право. Правові ідеї, наукові розробки все це неможливо достовірно дослідити не звернувшись до особистості, творця і носія цих ідей, положень, не розглянувши її духовного світу, життєвого шляху, умов в яких вона жила і працювала. Дослідження біографічних деталей дає можливість побачити причини та процес формування тих чи інших поглядів.

Біографічні дослідження в області правової думки знаходяться в сфері уваги таких вчених як О. Ф. Скакун, її роботи присвячені ліберально-демократичним мислителям XIX – початку XX ст., О. Л. Копиленко – дослідження політико-правових поглядів М. С. Грушевського, науковий

пошук І. Б. Усенко зосереджений на вивченні академічної юридичної науки в Україні в 20-30-і роки ХХ ст.

Крім цього чимало біографічної інформації про вчених-правознавців міститься в енциклопедичних і довідкових виданнях. Досить вагомим внеском в розвиток вітчизняної юридичної науки та юридичної біографістики є десятитомне видання «Антологія української юридичної думки», в якій подано детальну інформацію про понад сто найвидатніших українських вчених-правознавців ХVIII-ХХ ст.

Поділяємо думку І. Б. Усенко про те, що праці в галузі юридичної біографістики можуть, так би мовити, олюднити багатовікову історію вітчизняної держави і права, дати істотний приріст знань щодо становлення й розвитку різних галузей юридичної науки і практики, сприяти виявленню нових імен вчених, внесок яких у вітчизняну і світову юриспруденцію з тих чи інших причин не був належно оцінений. Введення до наукового обігу нової інформації про юристів минулого і сучасності відкриває всю багатогранність українського правознавства, позбавить картину його розвитку випадковості і фрагментарності. Водночас біографічний жанр, як ніякий інший, може посприяти захисту національних пріоритетів у розвитку юридичної науки, врешті-решт зробити свій внесок у формування історичної пам'яті та національної гордості народу (Усенко І. Б. Юридична біографістика: проблеми становлення нового напрямку наукових досліджень // Юридична біографістика: історія, сучасність та перспективи. Матеріали УІІ Міжнародної конференції істориків права 15 – 18 вересня 2002 р., м. Феодосія. – С. 10-21).

Тому форми розуміння правової спадщини, як біографічного жанру слід вважати цілком закономірною тенденцією сучасних досліджень у сфері юриспруденції. При цьому важливо враховувати рекомендації запропоновані вченими-біографістами. По-перше, у науковій біографії вченого має бути відображений широкий спектр його інтелектуальних і духовних інтересів, слід розкривати взаємозв'язок індивідуальної біографії вченого з історією самої науки; по-друге, важливе завдання біографії вченого полягає у розкритті всіх граней наукової творчості та шляху, який привів його до постановки нової проблеми, до вибору методів її вирішення і до нового знання, яке отримано в результаті; по-третє, слід розкрити внесок вченого у науку, показати значення його досягнень для того періоду, у якому він працював. Важливо простежити долю його наукового доробку у дальшій історії науки, оцінити перспективність ідей, розробок, вагомих рішень.

Для більш повної характеристики місця і ролі вченого в процесі розвитку науки не можна обійти його науково-організаційну діяльність. Особливо це стосується наукових лідерів, засновників наукових шкіл чи напрямів. Важливо показати розвиток наукових комунікацій, слід скласти

список наукових конференцій, з'їздів і симпозіумів, у яких брав участь вчений.

Найсуттєвішими віхами біографії вченого є праці. Тому складання максимально повної бібліографії і є власне початком виявлення джерел для дослідження біографістики. Особливу увагу слід приділити узагальнюючим працям, монографічним дослідженням, навчальній та науковій літературі. В окремих випадках, варто пильної уваги надати публіцистиці, науковому редагуванню. Доречним буде також список критико-бібліографічної літератури з аналізом доробку вченого і взагалі перелік праць інших вчених з цитуванням чи посиланням. Це дає змогу відстежити реакцію наукового співтовариства на позицію і положення праць вченого, чію біографію ми досліджуємо, на їх реальне значення у розвитку науки.

Також у біографіях вчених рекомендується враховувати і деякі особливості психології наукової творчості, наприклад типологію вчених, рекомендується враховувати, що творча активність вченого неоднакова протягом його діяльності та інше.

Отже, одне з головних завдань біографії вченого – розкрити його внесок у науку, показати значення досягнень вченого для того періоду, у якому він працював, простежити долю його наукового доробку у дальшій історії науки, оцінити перспективність його ідей та розробок.

Буяджи Д. Д.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри теорії держави і права*

ДИСПУТ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Зіткнення різноманітних ідей, наукових напрямів та шкіл, полеміка за умови дотримання методологічних принципів та вимог культури наукової дискусії, є рушійною силою науки. Традиція ведення наукових спорів у формі диспутів здавна відома юридичній науці та бере свій початок у середньовічних європейських університетах. На жаль, сьогодні справжній науковий диспут на рівні університетської академічної еліти є виключним явищем. Такий стан сучасного наукового життя можна пояснити тим, що в історії радянської юридичної науки диспути носили здебільшого ідейно-політичний, аніж власне науковий характер. Наприкінці 60-х років минулого століття Ю. М. Козлов, аналізуючи проблеми розвитку юридичної науки у вищих навчальних закладах, констатував, що «вчені ради факультетів та інститутів значною мірою займаються лише розгляданням докторських або кандидатських дисертацій, при проведенні публічного захисту яких справжня наукова дискусія – порівняно рідкісне явище» (Козлов Ю. М. Актуальные задачи развития юридической науки в вузах / Ю. М. Козлов // Правоведение. – 1967. – № 6. – С. 7–12).